

Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου
Υπουργείο Βακουφίων
Ανώτατο Συμβούλιο Ισλαμικών Υποθέσεων

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΣΤΟ ΙΣΛΑΜ

Πρόλογος - επιμέλεις

Δρ. Μουχτάρ Τζούμαα
Υπουργός Βακουφίων

Δρ. Σάουκι Αλλάμ
Μουφτής της Αιγύπτου

Μετάφραση
Δρ. Σάκερ Μουσσα

Κάιρο
2016

Εν ονόματι του Αλλάχ του Παντελεήμονος και
Πολυεϋσπλαχνου
Προς τιμήν του Πρόεδρου της Αραβικής Δημοκρατίας της
Αιγύπτου τον κύριο

Αμπντουφαττάχ Αλ-Σίσι

Αναγνωρίζοντας τις παγκόσμιες του κινήσεις για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και ανταμείβοντας τις προσπάθειες του για την υποστήριξη των μετριοπαθών σκέψεων και την ειρηνική συμβίωση ανάμεσα σ' όλους τους ανθρώπους. Εκμεταλλεόμαστε την ευκαιρία για να του χαρίσουμε αυτό το εγχειρίδιο που το εκδίδει το Υπουργείο Βακουφίων, στην προσπάθεια που κάνει για την αναθέωση των λανθασμένων ερμηνειών των όρων επίσης την ενασχόληση με τα σύγχρονα ζητήματα και την ερμηνεία από άλλες οπτικές γωνίες που έχουν πλήρη κανόηση της πραγματικής της ουσίας της ισλαμικής θρησκείας και της ανεκτικότητάς της επίσης του ισλαμικού πολιτισμού.

Πρόλογος

Δόξα του Αλλάχ ο κύριος όλων των δημιουργημάτων και την ειρήνη να έχει ο Προφήτης Του ο Μουχάμαντ ο γιος του Αμπντουλλάχ και η ευλογία του Αλλάχ να έχουν οι Σύντροφοί του και όποιος ακολουθεί το σωστό δρόμο του μέχρι την Ημέρα της Κρίσεως.

Ξεκινώντας από την ριζωμένη μας πίστη που αφορά στην αναθεώρηση του θρησκευτικού λόγου και την ερμηνεία των σύγχρονων ζητημάτων με σωστό και βαθύ τρόπο, επίσης την απόφαση να ασχολουθούν οι επιστήμονες και οι θεολόγοι με τα λιπτά και δύσκολα ζητήματα, επίσης πιστεύοντας στην ειρηνική συμβίωση ανάμεσα στους ανθρώπους χωρίς να υπάρχει καμία διάκριση λόγω χρώματος, ή θρησκείας, εθνικότητας ούτε και γλώσσας, βασιζόμενοι επίσης σ' αυτό που λέει ο Αλλάχ, «δεν δύναται να αναγκάζεται κανένας άνθρωπος για να ακολουθεί μια συγκεκριμένη θρησκεία διότι ο καθένας γνωρίζει το ποιο είναι σωστό και το λάθος», (αλ-Μπάκαρα 255). Επίσης ξεκινώντας από την ριζωμένη μας πίστη ότι υπάρχει διαφορετικότητα και ότι αυτή η διαφορετικότητα είναι επιθυμία και θέλημα του Αλλάχ ο οποίος λέει, «αν το ήθελε ο Κύριος σου θα έκανε όλους τους ανθρώπους μια Όμμα, όμως

ήθελε να είναι διαφορετικοί, και να διαφωνούν μεταξύ τους με κάποιες εξαιρέσεις χάρη στην ευλογία του Κυρίου σου, άλλωστε για αυτό τους δημιούργησε ο Αλλάχ», (Χούντ 117 - 118). Όλα αυτά βοηθούν στο να φύγει κανείς από τη στενότητα της σκέψεως για να αγκαλιάσει την ήπια στάση του Ισλάμ και τον σεβασμό που τρέφει για τον άλλον. Επίσης αυτό γίνεται για να δείξουμε τα δικαιώματα των άλλων απάνω μας, επίσης για να καταπολεμήσουμε τον εξτρεμισμό. Αυτές οι προσπάθειες θα βοηθήσουν πολύ σημαντικά στο να παρουσιάζεται η αληθινή εικόνα του Ισλάμ και να τερματίζονται όλες οι προσπάθειες που έχουν ως κύριο σκοπό να θολώνουν αυτή την εικόνα ανάγοντας όλες τις κακές πράξεις στην ισλαμική θρησκείες ενώ στην πραγματικότητα δεν έχει καμία σχέσεις με αυτές.

Γι' όλα αυτά εκδίδεται αυτό το εγχειρίδιο «η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ» που γράφτηκε και επιμελήθηκε από εκλεκτική ομάδα ειδικευμένων ανθρώπων όπου η τελευταία επιμέλεια έγινε από τον Μουφτή Δρ. Σάουκι Αλλάμ, Μουφτής της Αιγύπτου και από μένα. Αυτό γίνεται στο πλαίσιο προσέγγισης πολλών σύγχρονων ζητημάτων με σκοπό την αναθεώρηση των λανθασμένων εννοιών των όρων. Ευχόμαστε ο Αλλάχ να μας καθοδηγεί και η προσπάθεια αυτή να καρποφορεί.

Αυτό το έργο γίνεται για τον Αλλάχ που ευχόμαστε να μας καθοδηγεί στο σωστό δρόμο.

Δρ. Μουχάμαντ Μουχτάρ Τζούμα Μαμπρούκ

Υπουργός Βακουφίων &

Μέλος του Συμβουλίου των Ισλαμικών Ερευνών&

Πρόεδρος του Ανώτατου Συμβουλίου των Ισλαμικών
Υποθέσεων

Πρόλογος

Εν ονόματι του Αλλάχ του Παντελήμονος και του
Πολυεϋσπλαχνου

Το μήνυμα του Ισλάμ βασιζεται πάνω σε μεγάλες αξίες που γύρω τους περιστρέφεται ο πυρήνας της ισλαμικής Σαρί'α (shai'ca), όπως το έλεος που πρέπει να δείχνει κανείς γι' όλα τα δημιουργήματα του Αλλάχ, και αυτό το αναφέρει το Ιερό Κοράνι προσπαθώντας να εξηγήσει το νόημα της αποστολής του Προφήτη Μουχάμμαντ, «σε στείλαμε ως έλεος για όλα τα δημιουργήματα», (αλ-Ανμπιάα 107). Το έλεος είναι μεγάλη αξία που χαρακτηρίζει τον ισλαμικό λόγο και το ισλαμικά δόγμα επίσης το ισλαμικό ήθος.

Γι' αυτό η Σαρί'α δύναται να χρησιμοποιείται σ' όλες τις εποχές και όλους τους ανθρώπους επίσης γι' όλες τις καταστάσεις. Αυτό της έδωσε τη δυνατότητα να αγκαλιάσει τους άλλους πολιτισμούς και κουλτούρες και να προσεγγίσει άλλες θρησκείες ενώ προστατεύει την ισλαμική ταυτότητα και δείχνει σεβασμό στις ιδιαιτερότητες των άλλων πολιτισμών και θρησείων. Αυτό επειδή η θρησκεία είναι κάτι πιο μεγάλο από το δόγμα, είναι το έλεος του Αλλάχ που χωράει όλα τα δημιουργήματα.

Το Ιερό Κοράνι απευθύνεται σ' όλους τους ανθρώπους χάρη στα κοινά στοιχεία που έχουν μεταξύ τους τα οποία

συμβάλλουν σημαντικά στην μεταξύ τους αλληλεγγύη και στην προς κάθε καλό συνεργασία τους. Γι' αυτό, το Κοράνι υπενθυμίζει στους ανθρώπους τις ρίζες τους και τους καλεί να γνωριστούν και να συνεργαστούν μεταξύ τους, «ω, άνθρωποι να σεβόσατε τον Κύριο σας που σας δημιούργησε από μια ψυχή και από αυτήν δημιούργησε επίσης την σύζυγό της όπου από αυτό το ζεύγος δημιούργησε πολλούς ανθρώπους άντρες και γυναίκες. Να σεβόσατε τον Αλλάχ από τον οποίο ζητάτε πάντα. Επίσης να κρατάτε επαφή με τους συγγενείς σας, διότι ο Αλλάχ είναι παντογνώστης και παρατηρεί τα πάντα», (αλ-Νεσάα 1).

Ο Αλλάχ απευθύνεται σ' όλους τους ανθρώπους παρά τις διαφορετικές τους γλώσσες, εθνικότητες και καταγωγής και τους καλεί να γνωρίζονται μεταξύ τους, «ω, άνθρωποι σας δημιουργήσαμε από αρσενικό και θηλυκό και σας πολλαπλασιάσαμε και γινήκατε διάφοροι λαοί για να γνωρίζετε. Ο πιο καλός κατά την κρίση του Αλλάχ είναι αυτός που τον φοβάται», (αλ-Χουτζουράτ 13).

Η ισλαμική Σαρί'α φυλάει την τιμή και την περηφάνια του ανθρώπου, επίσης ο κύριος σκοπός της είναι να προστατεύει τον άνθρωπο δίχως καμία διάκριση. Προστατεύει τη ζωή του, την τιμή του και την περηφάνια του όπως απαιτεί η λογική. Γι'

αυτό ο κάθε άνθρωπος έχει την πλήρη ευθύνη της πίστης του και την απόλυτη ελευθερία στο να ακολουθήσει όποια θρησκεία θέλει και όποιο δόγμα επιθυμεί. Δεν μπορεί να υποβάλλεται η πίστη, όπως τονίζει και το Ιερό Κοράνι, «δεν μπορεί κανείς να αναγκάζεται να ακολουθήσει μια συγκεκριμένη θρησκεία. Ο καθένας μπορεί να ξεχωρίζει το σωστό από το λάθος», (αλ-Μπάκαρα 256).

Η προστασία των Οπαδών των ουράνιων θρησκειών και τους χώρους λατρείας τους είναι ένα από τα βασικά στοιχεία του Ισλάμ, λέει ο Αλλάχ, «αν δεν έπετρεπε ο Αλλάχ σε μια καλή ομάδα ανθρώπων να αντικαταστήσει μια άλλη κακή, θα καταστρέφονταν εκκλησίες, ναοί και ταζαμιά όπου γίνονται προσευχές για τον Αλλάχ. Ο Αλλάχ υποστηρίζει αυτό που μάχεται υπέρ του. Ο Αλλάχ είναι ο πιο ισχυρός και υπερήφανος», (αλ-Χάτζ 40). Η διαφορετικότητα των ανθρώπων δίνει μεγάλες ευκαιρίες στην εξέλιξη του κόσμου.

Οι Μουσουλμάνοι ζουσάν σε διάφορες εποχές με διάφορους πολιτισμούς ξεκινώντας από τις αρχές της αποστολής του Προφήτη. Ο βίος και η ιστορία του Προφήτη μας παρουσιάζει τέσσερα δείγματα που σκιάζουν το ενδιαφέρον για τον τρόπο συμπίωσης με τον άλλον, το πρώτο ήταν η εχθρική στάση απέναντι στους Μουσουλμάνους, όπου μάχονταν για να

απελευθερωθούν από τη δουλεία, μετά άρχιζαν να έχουν μια λογική καθημερινή ζωή, όπου συγχωνεύτηκαν με τους άλλους που διέφεραν μαζί τους στο θρησκευτικό δόγμα όταν μετανέστεψαν στην Αιθιοπία. Όταν έφυγαν προς την Μεδίνα άρχισαν να υπερασπιστούν το δικαίωμα των άλλων ανθρώπων που είχαν διαφορετική πίστη.

Το τζαμί είναι ένας χώρος τους Αλλάχ όπου κάνουν οι Μουσουλμάνοι τις προσευχές τους, επίσης οι εκκλησίες είναι οι χώροι λατρίας των Χριστιανών και που συμφωνούν οι Μουσουλμάνοι να παραμένουν εφ' όσον υπάρχει ανάγκη.

Ο Χαλίφης Όμας ιμπν αλ-Χαττάμπ δεν συμφώνησε να παρθούν οι εκκλησίες από τους χριστιανούς όταν άνοιξε την Παλαιστίνη. Ακόμα και ο Θεολόγος ο Αλ-Λαϊθ ιμπν Αάντ και ο Αμπουλλάχ ιμπν Λουχαϊά βεβαιώνουν ότι οι εκκλησίες της Αιγύπτου χτίστηκαν κατά την ισλαμική εποχή. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό που έκανε ο Μούσσα ιμπν Ίσσα, ο οποίος διέταξε να ξαναχτιστούν οι εκκλησίες που γκρέμισε αυτός που ήταν πριν από αυτόν, (βλ. Al-Kinti, *Al-Oulat wa al-Qudat*, al-Abaa al-Yasuciien, Beirut, 1908, p. 132).

Αυτό δείχνει τη σημαντικότητα του εγχειριδίου αυτού που εκδίδεται από το Υπουργείο Βακουφίων της Αιγύπτου, διότι επικεντρώνει την προσοχή στις καλές πλευρές της ισλαμικής

θρησκείας η οποία ξεχειλίζει από αγάπη και ανεκτικότητα για τους άλλους και ιδιαίτερα για τους οπαδούς της Βίβλου. Το Ισλάμ τους δίνει το δικαίωμα να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα στους χώρους λατρείας τους, επίσης προστάζει τους Μουσουλμάνους να προστατεύουν τους χώρους τους και απαφορεύει την κάθε είδους εχθρική συμπεριφορά απέναντί τους.

Οι Μουσουλμάνοι ακολουθούν τα αχνάρια των προγόνων τους στο θέμα αυτό και προσπαθούν να δείξουν την καλή πλευρά τους.

Σάουκι Αλλάμ

Ο Μουφτής της Αιγύπτου

Η προστασία των εκκλησιών ως αντανάκλαση της ανεκτικότητας του Ισλάμ¹

---

¹ Αυτή η μελέτη γράφτηκε από τον καθηγητή Mouhammad Salem abou °Asi καθηγητής στη Σχολή Ισλαμικών και Αραβικών Σουδών, του Πανεπιστημίου Αλ'Αζχαρ,)περιοχή Σαντάτ

Κατ' αρχάς θα 'θελα να αναφέρω τρεις αλήθειες που λειτουργούν ως βάση του θέματός μου:

Η πρώτη αλήθεια: η χρήση της θρησκείας στον πολιτικό χώρο πάντα έχει αρνητικά αποτελέσματα πάνω στον άνθρωπο διότι υπηρεάζει αρνητικά τη σχέση του με τους ανθρώπους που ανήκουν σ' άλλες θρησκείες. Η ιστορία, φυσικά, επιβεβαιώνει το πώς κάποιες ομάδες χρησιμοποιούσαν, και χρησιμοποιούν, τη θρησκεία για να κατορθώσουν κάποιες πολιτικές σκοπιμότητες.

Η δεύτερη αλήθεια: Ένα από τα βασικά στοιχεία της ισλαμικής μας θρησκείας είναι ότι ο άνθρωπος είναι ελεύθερος να πιστεύει σ' όποια θρησκεία θέλει και σ' όποια θεϊκό βιβλίο επιθυμεί, γνωρίζοντας ότι όλοι θα πρέπει να λογοδοτούμε στον Αλλάχ την ημέρα της κρίσεως. Πρέπει να τονισθεί το γεγονός ότι ο Μουσουλμάνος πρέπει να πιστεύει σ' όλες τις Βίβλους και σ' όλους τους προφήτες χωρίς κανενός είδους διάκριση. Λέει ο Αλλάχ, «η πίστη δεν δύνатаι να επιβάλλεται, διότι ο καθένας γνωρίζει το σωστό και το λάθος»². Το συγκεκριμένο *Άγια* λειτουργεί ως νόμος, και αυτό σημαίνει ότι ο νόμος αυτός που εξασφαλίζει τη συνέχεια της ζωής με σταθερότητα, ειρήνη και ισοροπία επίσης χωρίς φόβο και άγχος είναι η ανεκτικότητα της και να μην επιβάλλεται η πίστη μιας συγκεκριμένης

---

² Ιερό Κοράνι, (αλ-Μπάκαρα 256).

θρησκείας. Στο σημείο αυτό κρίνεται χρήσιμο το γεγονός να αναφέρουμε αυτό που λέει ο Αλλάχ απευθυνόμενος στον Προφήτη, «αν ήθελε ο Αλλάχ θα πίστευαν όλοι όσοι ζούν πάνω στη γη. Μήπως εσύ μπορεί να υποχρεώνεις τους ανθρώπους να πιστεύουν»³.

Το *άαγια* επιβεβαιώνει ότι όλα γίνονται κατά τη βούληση του Αλλάχ, και τονίζει ότι δεν μπορεί κανένας να υποχρεώνει κανέναν να πιστέψει σε μια θρησκεία, διότι αυτό έρχεται σ' αντίθεση με το θέλημα του Αλλάχ, λέει ο Ύψιστός, «αν το ήθελε ο Κύριός σου, θα έκανε όλους τους ανθρώπους μια ενωμένη Όμμα. Όμως ήθελε να είναι διαφορετικοί και να διαφωνούν μεταξύ τους»⁴

Ένα ακόμα βασικό στοιχείο της ισλαμικής θρησκείας είναι να ζούν οι άνθρωποι στη σκιά και την προστασία του χωρίς να το αισιζονται. Έχουν δηλαδή το δικαίωμα να πιστεύουν στις θρησκείες τους και να τηρούν τις παραδόσεις τους, και θα πρέπει το μουσουλμανικό κράτος να εξασφαλίζει την προστασία τους και την ελευθερία τους.

Αυτό καθαυτό το τονίζει επίσης το καθηγητής Εντμούντ Ριμπάτ μιλώντας για την ανεκτικότητα του Ισλάμ, «όλοι οι λαοί που ζούσαν κάτω από την κυριαρχία του (ισλάμ), είχαν το δικαίωμα

---

³Ιερό Κοράνι, (Ιουνούς 99).

⁴ Ιερό Κοράνι, (Χούντ 118).

να κρατήσουν την πίστη και τα έθνη και ήθημά τους. Και αυτό αντιτιθέταν με εκείνο γου έγινε σε άλλες περιοχές όπου οι πολίτες έπρεπε να ακολουθήσουν την πίστη των βασιλιάδων τους»⁵.

Τρίτη αλήθεια: το Κοράνι χάραξε τη μορφή συνεργασία με τους οπαδούς της Βίβλου τονίζονται ότι η επικοινωνία και η συνεργασία γίνονται με βάση της δικαιοσύνης, λέει ο Αλλάχ, «ο Αλλάχ δεν σας απαγορεύει να πράττει καλό έργο και να είστε δίκαιοι με αυτούς που δεν σας μάχονται και δεν σας εκδιώχνουν από τις οικίες σας. Να είστε δίκαιοι μαζί τους, διότι ο Αλλάχ αγαπάει τους δίκαιους ανθρώπους. Ο Αλλάχ σας απαγορεύει να συνεργασετε και να πράττετε το καλό με αυτούς που σας μάχονται και καταπολεμούν τη θρησκεία και σας εκδιώχνουν από τις οικίες σας και υποστηρίζουν αυτούς που σας εκδιώχνουν. Σας απαγορεύει να είστε αφοσιωμένοι σ' αυτούς και όποιος κάνει αυτό θα είναι άδικος»⁶.

Το συγκεκριμένο *άγια* χωρίζει τους αλλόθρησκους σε δυο κατηγορίες, η πρώτη κατηγορία ήταν φιλειρηνικός με τους Μουσουλμάνους. Δεν τους καταπολεμά για να τους κάνει να αλλαξοπιστήσουν, με αυτή την κατηγορία μπορεί να έχουν οι

---

⁵ Περιοδικό al-Sarah, τχ 31 (20 Μάρτιος 1981).

⁶ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μουμτάχνα 8- 9).

Μουσουλμάνοι σχέση και να συνεργάζονται, όπως γίνεται με τους Χριστιανούς της Αιγύπτου.

Η δεύτερη κατηγορία σκρατούν εχθρική στάση απέναντι στους Μουσουλμάνους, εκδιώχνοντάς τους από τις οικίες τους και προσπαθούν να τους κάνουν να αλλαξοπιστήσουν, με αυτή την κατηγορία ο Αλλάχ απαγορεύει κάθε σχέση, αλληλεγγύη και αφοσίωση.

Οι εχθροί του έθνους προσπαθούν συνέχεια να το χωρίζουν σε τεμάχια και σε μικρές πατρίδες, και για να πετύχουν το σχέδιο τους προσπαθούν συνέχεια να δημιουργούν τα προβλήματα ανάμεσα στους ανθρώπους μιας χώρας επιδιώκοντας τη μεταξύ τους διχόνοια και εχθρότητα. Αν το καταφέρνουν αυτό, τότε η καταστροφή δεν θα είναι μόνο για μια ομάδα της χώρας αλλά για όλη την κοινωνία, Μουσουλμάνοι και Χριστιανοί.

Αφού αναφέραμε προηγουμένως με σαφήνεια το γεγονός ότι δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί η θρησκεία για να εξυπηρετήσει πολιτικά συμφέροντα, επίσης το γεγονός ότι το Ισλάμ είναι ενάντια στο να επιβάλλεται η πίστη πάνω σε κανέναν και ότι ο καθένας είναι ελεύθερος να πιστεύει σ' αυτό που θέλει. Επίσης αναφέραμε ότι το Ισλάμ εξασφαλίζει τα δικαιώματα των άλλων και την θρησκευτική τους ελευθερία. Όλα αυτά που

αναφέραμε μας βοηθούν στο να κατανοήσουμε το ζήτημα της προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ.

Πριν αναφέρουμε τα θρησκευτικά επιχειρήματα για την προστασία των εκκλησιών, πρέπει να πούμε ότι ο σκοπός των φατφάδων που αφορούν στα μεγάλα ζητήματα της χώρας, όχι μόνο, αλλά και όλου του ισλαμικού κόσμου, που τους βγάζουν οι μουτήδες σε διάφορα μέρη του κόσμου, να πετύχει την ειρήνη και την αρμονία. Αν όμως δεν υπάρχει αρμονία σ' αυτούς τους φατφάδες που αφορούν τα μεγάλα ζητήματα και τις σοβαρές υποθέσεις τότε σίγουρα θα υπάρχουν αρνητικά αποτελέσματα που θα οδηγήσουν μαθηματικώς σε ταραχές.

Υποθέτουμε ότι αυτοί που επιτίθενται στους χώρους λατρίας των άλλοθρησκων κάνουν αυτό για τους εξής λόγους:

- Ανωριμότητα και η έλλειψη κατανόησης της ισλαμικής νομαθεσίας. Επίσης η έλλειψη κατανόησης των ισλαμικών κειμένων που αφορούν τους ανθρώπους της Βίβλου, ιδιαίτερα οι εξτρεμιστικές ομάδες.
- Έλλειψη μεθόδων έρευνας στα ζητήματα που αφορούν τους ανθρώπους της Βίβλου, που να διαχωρίζουν τη δουλειά του μουφτή από τη δουλειά εκείνου που αντιγράφει τους νόμους από τις πηγές χωρίς να έχει γνώση για τους νόμους που αντιγράφει. Επίσης χωρίς να

γνωρίζει την διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στα ζητήματα που συμφωνούν οι νομοθέτες και εκείνα που διαφωνούν. Επίσης δεν γνωρίζουν την διαφορά ανάμεσα στις αποφάσεις που εντάσσονται στο «αλ-αχκᾶμ αλ-ταμπλιγία» δηλαδή εκείνες οι αποφασσεις χρειάζονται την παρέμβαση (ιζτεχάντ) των νομοθετών και εκείνες που εντάσσονται στο σύστημα νομοθετικής ισλαμικής πολιτικής.

- Έλλειψη κατανόησης των καταστάσεων, των καιρών, των γεγονότων και των ανθρώπων σε σχέση με τα καινούργια στοιχεία. Διότι οι θρησκευτικές νομοθεσίες πρέπει να έχουν σχέση με την πραγματικότητα.

Άξιον αναφοράς είναι ότι τα επιχειρήματα της προστασίας των εκκλησιών είναι τα εξής:

- «αν δεν έπετρεπε ο Αλλάχ σε μια καλή ομάδα ανθρώπων να αντικαταστήσει μια άλλη κακή, θα καταστρέφονταν εκκλησίες, ναοί και ταζαμιά όπου γίνονται προσευχές για τον Αλλάχ. Ο Αλλάχ υποστηρίζει αυτό που μάχεται υπέρ του. Ο Αλλάχ είναι ο πιο ισχυρός και υπερήφανος»⁷. Όποιος γνωρίζει την γλώσσα των Αράβων θα καταλάβει ότι ο Αλλάχ καταγγέλλει την

---

⁷ Ιερό Κοράνι, (λ-Χάτζ 40).

κααστροφή των εκκλησιών, των ναών και των τεμένων που γίνονται οι προσευχές. Επίσης βλέπουμε πώς συνδύονται μεταξύ τους για αυτό έχουν την ίδια δυναμική ισχύ. Και αν ήταν να γίνει αυτό θα έγινε και στην εποχή του Προφήτη, όμως δεν έγινε γιατί το όνομα του θεού δοξάζεται μέσα στους ναούς και τις εκκλησίες δηλαδή δεν είναι χώρος για παγανιστικές λατρίες.

Μας εκπλήσσει αυτό που μεταφέρει ο Αλ-Ράζι από τους Αλ-κάλμπι και Μουκάτελ, ερμηνεύοντας «και τεμένη που δοξάζεται πολλάκις το όνομα του Αλλάχ», ότι αυτό συμπεριλαμβάνει τα πάντα ναούς, εκκλησίες και τεμένη γιατί ο θεός δοξάζεται πολλάκις στους χώρους αυτούς»⁸.

Επίσης στην Σούννα του Προφήτη (τα λεγόμενα του Προφήτη), αναφέρεται ότι ο Προφήτης Μουχάμμαντ έκανε μια συμφωνία ειρήνης με τους κάτοικους του Νατζράν όπου έγραψε, «εν ονόματι του Αλλάχ του Πανελήμονος και του Πολυεόσπλαχνου... αυτή είναι η συμφωνία του Προφήτη Μουχάμμαντ με τους κάτοικους του Νατζράν: Το Νατζράν και οι κάτοικοί του είναι στην *Δέμματ* (συνείδηση - προστασία) του Αλλάχ και του Προφήτη του *σ'όσον* αφορά τις οικίες τους, τις περιουσίες τους, τους εκκλησίες τους, τους μοναχούς τους, τους

---

⁸ Al-Tafīr al-Kabīr 23, pp. 40 – 41.

ιερείς τους, τους παρόντες, τους απόντες, επίσης να μην αλλάζουν κανέναν ιερέα ούτε μοναχό, επίσης να μην συστρατεύουν για πόλεμο ούτε να πληρώνουν το Όσρ (το ένα δέκατο της περιουσίας τους)⁹

Επίσης έχουν την συμφωνία του Όμαρ με τους κάτοικους της Ιερουσαλήμ που υπογραμμίζει την θρησκευτική τους ελευθερία και ότι οι χώροι λατρείας τους πρέπει να προστατεύονται επίσης να μπορούν να ασκούν τις προσευχές τους με πάση ελευθερία. Η συμφωνία αναφέρει, «Αυτή είναι η συμφωνία του δούλου του Αλλάχ Όμαρ, Πρίγκιπας των πιστών με τους κάτοικους: Σας εγγυώμαι την ασφάλεια και την προστασία για σας, τις περιουσίες σας, τις εκκλησίες σας, τους σταυρούς σας, το δόγμα σας. Επίσης να μην κατοικούνται οι εκκλησίες σας, να μην γκρεμίζονται, να μην περιουρίζονται οι χώροι τους. Το ίδιο ισχύει για τον σταυρό τους. Σας εγγυώμαι επίσης να μην σας επιβάλλει καμία θρησκεία και να μην σας αδικεί κανένας επίσης να μην συγκατοικεί κανένας Ιουδαίος μαζί σας στην Ιερουσαλήμ»¹⁰.

Μαθαίνουμε επίσης από τη συμπεριφορά του Όμαρ όταν τον κάλεσαν οι κάτοικοι της Ιερουσαλήμ να υπογράψει την συμφωνία μέσα στην πόλη, ανέβηκε στους χώρους όπου

⁹ Abu ʿUbayda, *Al-Amāl*, τομ. 1, σ. 244.

¹⁰ *Tārikh al-Ṭabari*, εκδ. Dār al-Mʿaref, τομ. 3^ο, σ. 609.

πετούσαν οι Ιουδαίοι τα σκουπίδια τους, πάνω στον Ναού της Ανάστασης, και άρχισε να το καθαρίσει, τότε έκαναν οι Μουσουλμάνοι που ήταν μαζί του το ίδιο¹¹. Αυτό που έκανε ο Όμαρ πηγάζει από την ισλαμική του πίστη που έχει σκοπό να γεφυρώσει το χάσμα και να εφεύρει άλλους τρόπους επικοινωνίας ανάμεσα στους Μουσουλμάνους και τους οπαδούς της Βίβλου που βασίζονται στην αλληλεγγύη και την καλή πράξη.

Η κτίση των γεφύρων αυτών είναι ένα βήμα απαραίτητη και ένας καλός σκοπός που το αναζητεί και η ισλαμική Σαρί'α. Γι' αυτό είναι επιθυμητό το γεγονός να δίνουμε τις ευχές στους αλλόθρησκους γείτονες, χωρίς να καθίσταται η θρησκεία εμπόδιο σ' αυτό.

Είναι επίσης επιθυμητό να δίνει ο Μουσουλμάνος συνλυπητήρια ή συγχαρητήρια στον αλλόθρησκο γείτονά του και να τον επισκέπτεται όταν είναι άρρωστος. Αυτό καθαυτό το γεγονός το αποδεικνύει η πράξη του Προφήτη ο οποίος επισκέφτηκε τον μικρό Ιουδαίο όταν ήταν άρρωστος.

- Δεύτερον, ένα από τα βασικά στοιχεία της ισλαμικής Σαρί'α είναι να μην ακολουθεί κανείς τις προβοκάτσες, ακόμα και αν έχει δίκαιο διότι μπορεί αυτό το δίκαιο να

---

¹¹ Al-Bedayiah wa al-Nihayah, τομ. 7, σ. 56.

προκαλεί αντίστροφα αποτελέσματα¹². Επίσης απαγορεύεται ρητώς να προσβάλλεται η θρησκευτική πίστη κανενός. Αυτή η απαγόρευση στηρίζεται σ' αυτό που αναφέρει το Κοράνι, «να μην βλασφημείτε αυτούς που λατρεύουν έναν άλλο θεό παρά τον Αλλάχ, διότι μπορεί να βλασφημοούν, εν αγνία τους, τον Αλλάχ»¹³.

Οτιδήποτε εχθρική επίθεση μπορεί να υπάρχει εκ μέρους των Μουσουλμάνων κατά τις εκκλησίες, μπορεί να προκαλεί την αντίστοιχη συμπεριφορά από τους Χριστιανούς και αυτό είναι επικίνδυνο, γι' αυτό έπρεπε να απαγορευθεί.

- Τρίτον, όταν κατέκτησαν οι Σύντροφοι του Προφήτη πολλές χώρες δεν έκαναν κάτι τέτοιο, αντιθέτως συμφώνησαν με την κατάσταση που βρήκαν και προστάτευαν τις εκκλησίες.
- Τέταρτον, ο κάθε κυβερνών πρέπει να προστατεύει τις εκκλησίες, λόγω το ότι η Σαρί'α επιβάλλει αυτό επίσης το γενικό συμφέρον των δυο χρειάζεται να υπάρχει αυτό.
- Από την αρχή των ισλαμικών κατακτήσεων υπάρχει ομοφωνία να προστατεύονται οι εκκλησίες και αυτό το

¹² Mouhammad Ramadan al-Buti, *Ishkalyyat Tajdeed Usul al-Feqh*, σ. 280.

¹³ Ιερό Κοράνι, (αλ-Ανααμ, 108).

τονίζει Ιμπν Κουνάμα, «υπάρχει ομοφωνία να προστατεύονται, γι' αυτό παραμένουν όπως έχουν»¹⁴.

Η συμφωνία σημαίνει αυτό που έγινε ανάμεσα στους Μουσουλμάνους και τους άλλους στις διάφορες εποχές, επίσης συμπεριλαμβάνει αυτό που γίνεται στις σύγχρονες κοινωνίες, τις συμφωνίες δηλαδή και τις διαδήκες που πρέπει να τηρούνται.

Όλα τα επιχειρήματα που αναφέραμε παραπάνω επιβεβαιώνουν ότι το Ισλάμ εξασφαλίζει την ελευθερία της πίστης για τον κάθε άνθρωπο, επίσης εξασφαλίζει την προστασία των χώρων λατρείας των οπαδών της Βίβλου που ζούν στις ισλαμικές χώρες, όπως το αναφέρει και ο Χαλίφης των Μουσουλμάνων Όμαρ στην διαδήκη που έκανε με τους Χριστιανούς και που αναφέραμε πιο πάνω. Άξιον αναφοράς επίσης αυτό που έκανε ο Όμαρ ιμπν Αμπντουλαζίζ, ο οποίος έγραψε τους εργάτες του να μην καταστρέψουν καμία εκκλησία ούτε ναό των ειδωολάτρων¹⁵.

Όλα αυτά βεβαιώνουν ότι το Ισλάμ προστατεύει τους ανθρώπους της Βίβλου που ζούν και δείχνει ανεκτικότητα με

---

¹⁴ Al-Mughni τομ. 9, σ. 284.

¹⁵ Musannaf ibn abi Shayba, τομ 6, σ. 467.

τους άλλους. Η στάση του Ισλάμ επιβεβαιώνει ότι είναι μια θρησκεία που έχει ήθος και πολιτισμό.

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ¹⁶

Η προστασία των εκκλησιών αποτελεί ζητούμενο στοιχείο του Ισλαμ που βασίζεται στις ακόπουθες αρχές:

- Η προστασία της θρησκεία, και η θρησκεία σημαίνει το σύνολο εκείνο που ήσπελε ο Αλλάχ στους Προφήτες του από τον Αδάμ μέχρι τον τελευταίο Προφήτη τον Μουχάμμαντ, την ειρήνη του Αλλάχ να έχει. Όλοι οι Προφήτες όπως ο Αβράαμ, ο Μωϋσης, ο Ιησούς και ο Μουχαμμάντ έχει ο καθένας τους μια θρησκεία, και όλες οι θρησκείες στο σύνολο τους έχουν το ίδιο περιεχόμενο δηλαδή να επιβεβαιώνουν το θέμα του μονοθεϊσμού, την πίστη σους Αγγέλους, τις Βίβλους, τους Προφήτες και την Ημέρα της Κρίσεως. Επίσης όλες οι θρησκείες ταυτίζονται στα ανθρώπινα ζητήματα, δηλαδή την προστασία των ψυχών, των περιουσιών κ.λπ.

Οι θρησκείες αυτές επίσης δίνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις ανθρώπινες αξίες, στα ψηλά ήθη, στην τιμιότητα, στην γενναιοδωρία, στην σαφήνια επίσης ταυτίζονται στην απαγόρευση των αντιθέτων αυτών των ηθών και χαρακτήρων.επειδή όλες οι θρησκείες έχουν κοινά

---

¹⁶ Η μελέτη αυτή είναι του καθηγητή δρ. Abdullah Alnajjar, πρώην κοσμήτωρ της Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο αλ-Άζχαρ.

χαρακτηριστικά, τότε η προστασία τους καθίσταται βασικό και θεμελιώδες στοιχείο όλων των μονοθεϊστικών θρησκειών. Αυτό οδηγεί στο γεγονός ότι οι χώροι λατρείας πρέπει να προστατεύονται.

- Δεύτερον, το να δοξάζεται ο Αλλάχ είναι κάτι απαραίτητο, και επιβάλλεται στους Μουσουλμάνους και τους μη, και αυτό το αποδεικνύει το Κοράνι, «αν δεν έπετρεπε ο Αλλάχ σε μια καλή ομάδα ανθρώπων να αντικαταστήσει μια άλλη κακή, θα καταστρέφονταν εκκλησίες, ναοί και ταζαμιά όπου γίνονται προσευχές για τον Αλλάχ. Ο Αλλάχ υποστηρίζει αυτό που μάχεται υπέρ του. Ο Αλλάχ είναι ο πιο ισχυρός και υπερήφανος»¹⁷. Υπογραμμίζει επίσης ο αλ-Κουρτούμπι ότι ο Αλλάχ ανέφερε τους χώρους λατρείας αυτούς, τους ναούς των μοναχών, τις εκκλησίες των Χριστιανών ιερών, τις προσευχές των Ιουδαίων και τα τεμένη των Μουσουλμάνων, διότι όλοι ανήκουν σε μονοθεϊστικές θρησκείες και περιέχουν οπωσδήποτε κάτι που πρέπει να προστατεύεται¹⁸.

¹⁷ Ιερό Κοράνι, (λ-Χάτζ 40).

¹⁸ Al-Qurtubi, *Al-Jami' e l'akam al-Qur'an*, τόμ. 2, εκδ. al-Hayiah al-Misryyah al-^c Ammah lil-Kitāb, σ. 72.

- Τρίτον, ο Αλλάχ απαγορεύει να υποχρεωθεί ένας άνθρωπος να πιστέψει σ' αυτό παρά την βούλησή του, τονίζοντας «δεν επιτρέπεται να επιβάλλεται η πίστη σε μια θρησκεία, διότι ο κάθε άνθρωπος γνωρίζει το δίκαιο από το άδικο¹⁹.

Δεν είναι λογικό να δίνει ο Αλλάχ την ελευθερία στον άνθρωπο να πιστεύει ή όχι και μετά να προωθεί και να πειθεί να καταστρέφονται οι χώροι λατρείας του. Γι' αυτό όποιος κάνει αυτό θεωρείται εξτρεμιστής και παραβιάζει τον θεϊκό νόμο.

Η κάθε προσπάθεια υποβολής μιας πίστης έρχεται σε πλήρη αντίθεση με αυτό που θέλει ο Αλλάχ, για τον λόγο αυτό δεν πρέπει να υποχρεώνεται κανένας να πιστεύει στον Αλλάχ εκτός και αν το θέλει ο ίδιος.

- Τέταρτον, οι αλλόθρησκοι προστατεύουν τις εκκλησίες τους σύμφωνα με τις διαθήκες που έκαναν οι πρώτοι Μουσουλμάνοι μαζί τους. Αυτό ισχύει στις χώρες που μπήκαν οι Μουσουλμάνοι χωρίς αντίσταση, όπως έγινε στην περίπτωση της Αιγύπτου. Οι εκκλησίες στις χώρες αυτές πρέπει να προστατεύονται και οι οποαδοί τους έχουν το δικαίωμα να τις συντηρούν²⁰.

¹⁹ Ιερό Κοράνι, (Αλ-Μπάκαρα 256).

²⁰ Ibn Alqayyim, *Ahkam ahl al-demmah*, σσ. 121, 130, 135

Η συμφωνία που αναφέρεται έχει πάρει άλλη μορφή στη σύγχρονη εποχή που καταγράφεται στο σύνταγμα της χώρας το οποίο δίνει τα ίσα δικαιώματα σ' όλους τους πολίτες της χώρας και απαγορεύει ρητώς την διάκριση βάση θρησκείας, χρώματος ή και καταγωγής. Αυτό έχει γίνει ένα θεμελιώδες στοιχείο του πατριτισμού που ενώνει όλους τους πολίτες και την αλληλεγγύη τους.

Εφ' όσον αυτές οι συμφωνίες έχουν σκοπό να ενώνει τους πολίτες της χώρας χωρίς καμία διάκριση, μόνο με βάση της ανθρωπιάς, τότε πρέπει να τηρούνται, και αυτό ταυτίζεται με αυτό που υπογραμμίζει το Κοράνι, «ω, πιστοί να τηρείτε τις συμφωνίες και τις υποσχέσεις σας»²¹, γι' αυτό δεν επιτρέπεται να γκρεμίζονται οι εκκλησίες ούτε να κατάσχονται.

- Πέμπτον, η χτίση των εκκλησιών πρέπει να ταυτίζεται με το γενικό συμφέρον της Όμμα, και αυτό μπορεί να το ορίζει ο κυβερνών, χωρίς να υπάρχει θρησκευτική καταδίωξη. Έχει δηλαδή τη δυνατότητα να χτίσει μια άλλη εκκλησία όταν βεβαιωθεί ότι ο αριθμός των Χριστιανών σε μια περιοχή έχει αυξηθεί. Γνωρίζουμε ότι ο Προφήτης και οι Σύντροφοί του άφησαν στους Χριστιανούς τις εκκλησιών που χρειάζονται²². Ο ιμπν

²¹ Ιερό Κοράνι, (Αλ-Μαα'ντα 1)

²² Αυτόθι, σ. 129.

αλ-Καγίμ σχολιάζει επίσης ότι ο κυβερνών έχει την ελευθερία να ορίσει αυτό το θέμα, σύμφωνα με το συμφέρον των Μουσουλμάνων, αν θεωρεί ότι ο αριθμός των Χριστιανών έχει αυξηθεί τότε έχει δικαίωμα να τους επιτρέπει να χτίσουν μια άλλη εκκλησία και αν όχι τότε τους αφήνει μόνο αυτό που εκπληρεί τις ανάγκες τους²³.

- Έκτον, όλα τα επιχειρήματα απαγορεύουν ρητώς να γκρεμιστεί οιαδήποτε εκκλησία, όπως αναφέρουν άλλωστε το Κοράνι και τα λεγόμενα του Προφήτη. Λέει ο Αλλάχ στο Κοράνι, «αν δεν επέτρεπε ο Αλλάχ σε μια καλή ομάδα ανθρώπων να αντικαταστήσει μια άλλη κακή, θα καταστρέφονταν εκκλησίες, ναοί και ταζαμιά όπου γίνονται προσευχές για τον Αλλάχ. Ο Αλλάχ υποστηρίζει αυτό που μάχεται υπέρ του. Ο Αλλάχ είναι ο πιο ισχυρός και υπερήφανος»²⁴. Με αυτόν τον τρόπο μας εξηγεί ο Αλλάχ ότι σύμφωνα με την βούλησή του πάντα υπάρχει μια ομάδα που αναλαμβάνει την προστασία των θρησκευτικών χώρων, και δεν ήταν αυτό θα έχουν καταστραφεί θα παρέμεναν μόνο τα συντρίμια τους²⁵.

²³ Αυτόθι, σ. 131.

²⁴ Ιερό Κοράνι, (λ-Χάτζ 40).

²⁵ Al-qurtubi, ο.π., σ. 70.

Δεύτερον, η Σούννα επίσης τονίζει το ίδιο. Αυτό επιβεβαιώνεται με το εξής λεγόμενο του Προφήτη όταν έγραψε στους κάτοικους της Ιεμένης, «όποιος είναι Ιουδαίος ή Χριστιανός δεν πρέπει να επιδοκιμάζεται για να εγκαταλείψει την πίστη του»²⁶.

Τρίτον, αυτό που έκαναν οι Σύντροφοι του Προφήτη, όπως φαίνεται στην περίπτωση του Όμαρ με τους κάτοικους του Χούμς στην Συρία, όταν τους έδωσε εγγύηση να μην ταταστραφούν η εκκλησία τους, τα τοίχη της πόλη ούτε οι περιουσίες τους. Το ίδιο έκανε με τους κάτοικους της Ιερουσαλήμ²⁷.

Επίσης η διαθήκη του Άμρο ιμπν Αλ-άς με τους πολίτες της Αιγύπτου όπου αναφέρει, «εν ονόματι του Αλλάχ του Πανελήμοντος και του Πολυεδοσπλαχνου, αυτή είναι η εγγύση του Άμρο ιμπν Αλ-άς στις πολίτες της Αιγύπτου, σας εγγυώμαι την ασφάλειά σας, την ελευθερία της πίστης σας, των περιουσιών σας, την προστασία των εκκλησιών και του σταυρών σας. Επίσης την ασφάλεια των υδάτων και των εδάφων σας. Αυτή η διαθήκη γίνεται με θέληση του Αλλάχ και την εγγύσή

---

²⁶ Abu ʿUbayda, *al-Amwal*, σ. 35.

²⁷ Al-balazdari, *Futuh al-Buldan*, σ. 131. Επίσης, Al-karaj l-abi Yusuf, σ. 148 -9.

του και του Προφήτη του και την εγγύηση του Πρίγκιπα των Πιστών²⁸.

Έβδομο, αν υπάρχει κάτι που διαφέρει με αυτό, όπως η σύγκρουση, τότε αυτό θα είναι στο πλαίσιο οπλισμένων συγκρούσεων και αυτό έχει τελιώσει, και τώρα πλέον η σχέση ανάμεσα στους Μουσουλμάνων και των άλλων βασιζεται σε παγόσμιες διαθήκες, που εγαυώνται τα δικαιώματα των ανθρώπων είτε μέσα στην χώρα είτε εκτός.

Επίσης πρέπει να γνωρίσουμε ότι η κάθε απόφαση έχει τον δικό της χώρο και χρόνο. Επίσης η προστασία των εκκλησιών είναι πλέον από τα θεμελιώδη στοιχεία της χώρας και της θρησκείας. Είναι ένα θέμα που δεν χωράει καμία αμφιβολία, και αυτό έρχεται σ' αντίθεση με τις πράξεις του Ντά'ες που αλλοιώνουν τα επιχειρήματα για να ταυτίζονται με τις άρρωστες επιθυμίες τους.

---

²⁸ Al-nujum al-Zaherah, τομ. 1, σ. 24.

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ²⁹

Το Ισλάμ δίνει την ελευθερία στους αλλόθρησκους να λατρεύουν αυτό που επιθυμούν, του δίνει επίσης την ελευθερία να επιλέγουν το δόγμα που θέλουν, γι' αυτό δεν υποχρεώνει κανέναν να ακολουθήσει μια συγκεκριμένη θρησκεία, «δεν μπορεί να επιβάλλεται η πίστη σε μια θρησκεία πάνω σε κανέναν, διότι ο καθένας γνωρίζει το σωστό και το λάθος. Αυτός που δεν πιστεύει σε κανένα είδωλο και πιστεύει μόνο στον Αλλάχ, αυτός είναι που ακολουθεί τον σωστό δρόμο και δεν περιπλανάται. Ο Αλλάχ είναι παντογνώστης και ακούει τα πάντα»³⁰.

Σχολιάζει ο ιμν Καθέρ αυτή την άαγια τονίζοντας ότι δεν πρέπει να αναγκάζεται κανένας να ασπαστεί το Ισλάμ, επειδή είναι μια θρησκεία που έχει επιχειρήματα και δεν έχει καθόλου ανάγκη να επιβάλλεται με βία. Όμως χρειάζεται ο Αλλάχ να καθοδηγήσει κάποιον για να το ασπαστεί³¹.

Το Ισλάμ δεν την απόλυτη ελευθερία στους αλλόθρησκους να ασκούν τις λατρείες τους χωρίς να γκρεμισούν εκκλησίες ούτε ναοί. Επίσης να μην καταστραφούν οι σταυροί τους, όλα αυτά έχουν ως βάση, «έχουμε ίσα δικαιώματα και καθήκοντα» επίσης

²⁹ Η μελέτη αυτή γράφτηκε από τον καθηγητή δρ. Mouhammad Abdulsattar Aljebali, καθηγητής ισλαμικής νομοθεσίας, Πανε.μιο Αλ-άζχαρ.

³⁰ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μπάκαρα 256)

«τους αφήνουμε και όπως πιστεύουν». Αυτό έγινε από τους προγόνους μας,

- Η διαθήκη του Όμαρ ιμπν Αμπουλαζίζ, «να μην καταστραφούν εκκλησίες ούτε ναοί»³².
- Αυτό που αναφέρει ο Αταα, όταν ρωτήθηκε αν πρέπει να γκρεμιστούν οι εκκλησίες, είπε «όχι»³³.

Η συμβίωση με βάση του πατριωτισμού επιβάλλει την ανεκτικότητα και δίνει την ελευθερία στους αλλόθρησκους να ασκούν τις λατρείες τους όπως επιθυμούν.

Μπορούν επίσης να χτίζουν τις εκκλησίες που επιθυμούν εφ' όσον τους το επιτρέπει ο κυβερνών και αυτό συμπίπτει με τα υψηλά συμφέροντα της χώρας. Μπορούν επίσης να χτυπούν τις καμπάνες των εκκλησιών τους και να διαβάζουν οι Ιουδαίοι την Τορά στους ναούς τους, γι' αυτό δεν επιτρέπεται να γρεμιστεί κανένας χώρος λατρείας³⁴.

Οι Μουσουλμάνοι νομοθέτες τονίζουν ότι δεν επιτρέπεται να γκρεμίζονται οι χώροι λατρείας των ανθρώπων της Βίβλου, και πρέπει να γκρεμισεί κάτι θα πρέπει να είναι σε πλήρη αντίθεση με αυτό που συμφωνούν οι δυο πλευρές από την εποχή του

---

³¹ Tafsir ibn Kather, том 1, σ. 310.

³² Ibn abi Shyba, *Kitab al-Jihad*, Dar al-Fikr.

³³ Αυτόθι.

³⁴ Alkasani, *Bad' e al-Sana' e*, τόμ. 5, σ. 4336, επίσης, *Al-hedayiah*, том. 2, σ. 162.

Προφήτη και των Συντρόφων του μέχρι σήμερα. Αυτό φαίνεται στην διαθήκη του Όμαρ για τον επόμενο χαλίφη, όταν τον συμβούλεψε να κρατήσει ήπια στάση απέναντι στους ανθρώπους της Βίβλου. Και να μην τους επιβάλλει υποχρεώσεις πέρα από τις δυνάμεις τους³⁵.

Αξιοσημείωτον είναι επίσης η συμπεριφορά των Μουσουλμάνων απέναντι στους πολίτες των χωρών που κατέλαβαν. Προσπαθούσαν να είναι δίκαιοι μαζί τους, όπως φαίνεται άλλωστε από την συμπεριφορά του Άμρο ιμπν Αλ-άς με τους Χριστιανούς της Αιγύπτου.

Οι Μουσουλμάνοι πράγματι έδιναν μεγάλη προσοχή στους Χριστιανούς της Αιγύπτου χάρη στην διαθήκη του Προφήτη, «όταν κατακτάτε την Αίγυπτο να είστε καλοί με τους Κόπτες, διότι έχουν δέμμα (διαθήκη) και συγγένεια εξ αγχιστείας³⁶.

Αυτή ήταν η στάση του Προφήτη απέναντι στους αλλόθρησκους και τους χώρους λατρείας τους. Γι' αυτό αν υπάρχουν κάποιοι που ζητούν την ισοπέδωση των εκκλησιών, την ίδια στιγμή που οι νομοθέτες δύνουν μάχη για να υπενθυμίζουν τους κυβερνόντες με τα καθήκοντά τους απέναντι στους ανθρώπους της Βίβλου. Όλα τα θρησκευτικά επιχειρήματα που αναφέρονται στους Άχλ αλ-Δεμμά, τονίζουν

³⁵ Al-tabari, *Tarikh al-Rusul wa al-Muluk*, τομ. 2, σ. 449.

³⁶ Alhakim, *Al-mustadrak*, τομ. 2, σ. 553.

τον τρόπο με το οποίο πρέπει ο κυβερνών να συμπεριφέρεται μαζί τους. Επίσης οι Μουσουλμάνοι νομοθέτες αναφέρονται αρκετά στο θέμα των Άχλ αλ-Δεμμά και στο θέμα των χώρων λατρείας τους. Επίσης στο θέμα της προστασίας τους από οιαδήποτε απειλή, εισωτερική και εξωτερική. Χαρακτηριστικός είναι ο φατφάς του αλ-Λαϊθ ο οποίος τονίζει ότι αν αιχμαλωτίζεται κανένας από τους Άχλ αλ-Δεμμά, τότε πρέπει να λυτρωθεί από το Μπαϊτ αλ-Μάλ (υπουργείο οικονομικών) και να παραμένουν στην *Δέμμα*.

Επίσης πώς να γκρεμίζονται οι χώροι λατρείας του από τη στιγμή που το Ισλάμ τους δίνει την ελευθερία να πιστεύουν σ' αυτό που θέλουν. Αυτό όμως δεν έρχεται σε αντίθεση με το να μιλάει νανένας για το Ισλάμ μαζί τους και να τους το παρουσιάζει και μετά έχουν την επιλογή να το ασπάζονται ή όχι. Αυτό δεν αντιτίθεται με αυτό που λέει το Κοράνι, «δεν επιτρέπεται να επιβάλλεται η πίστη σε μια συγκεκριμένη θρησκεία»³⁷. Διότι η θρησκευτική ελευθερία εγγυάται από το Ισλάμ.

Επίσης ο Προφήτης τονίζει στους Συντρόφους του να κρατήσουν ήπια στάση απέναντι στους Χριστιανούς της

---

³⁷ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μπάκαρα 256)

Αιγύπτου όταν την καταλάβουν, διότι έχουν Δέμμα και είναι συγγενείς εξ αγχιστείας³⁸.

Αυτές είναι οι συμβουλές του Ισλάμ για του Άχλ αλ-Δεμμά, πράγμα που δεν αφήνει καμία αμφιβολία για την ανεξιθρησκεία του και την ανεκτικότητα που δείχνει στην αντιμετώπιση των άλλων. Ο Άμρο ιμπν Αλ-άς όταν κατέλαβε την Αίγυπτο εφάρμοσε αυτό, όταν διέταξε να γυρίσει ο Πατριάρχης των Κοπτών τον Βενιαμέν μετά από δέκα τρία χρόνια εξορίας περίπου.

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ³⁹

Ξεκινώντας από τα ζητούμενα της Σαρί'α και από τις βασικές αρχές του Ιερού Κορανίου όπως η ανεκτικότητα, το έλος, η

---

³⁸ Ο.π.

³⁹ Η μελέτη έχει γραφτεί από τον καθηγητή δρ. Mouhammad Ghanem, καθηγητής της Σχολής Ντα ΑλοΥλούμ, Πανε.μιο Καΐρου.

συγχώρηση, η ηπιότητα, το καλό, η αλληλεγγύη κ.λπ. τονίζουμε ότι δεν επιτρέπεται καθόλου η καταστροφή των εκκλησιών ούτε οιαδήποτε επίθεση ενάντια στους Άχλ αλ-Δεμμά για τους εξής λόγους:

Πρώτον, δεν υπάρχει καμία αναφορά ούτε στο Ιερό Κοράνι, ούτε στα Χαντέθ που να διατάζει τους Μουσουλμάνους να πράξουν κάτι τέτοιο. Αντιθέτως, η θρησκεία προστάζει να προστατευτούν οι χώροι λατρείας τους και όλα τα δικαιώματά τους, όπως υπογραμμίζει άλλωστε το Κοράνι, «αν δεν έπετρεπε ο Αλλάχ σε μια καλή ομάδα ανθρώπων να αντικαταστήσει μια άλλη κακή, θα καταστρέφονταν εκκλησίες, ναοί και ταζαμιά όπου γίνονται προσευχές για τον Αλλάχ. Ο Αλλάχ υποστηρίζει αυτό που μάχεται υπέρ του. Ο Αλλάχ είναι ο πιο ισχυρός και υπερήφανος»⁴⁰.

Δεύτερον, ο Προφήτης όταν μεταφέρθηκε στην Μεδίνα δεν γκρέμισε κανένα ναό των Ιουδαίων και δεν διέταξε να γίνει κάτι τέτοιο επίσης στην Ιεμένη, αντιθέτως ο Προφήτης απαγόρευσε ρητώς στους Συντρόφους του να μην καταστρέφουν όταν κατακτούν ούτε να σκοτώνουν κανέναν μοναχό ή ιερέα επίσης να μην κόβουν κανένα δέντρο ούτε να γκρεμίζουν κανέναν χώρο λατρείας. Χαρακτηριστική είναι η

---

⁴⁰ Ιερό Κοράνι, (αλ-Χάτζ 40).

συμπεριφορά του Χαλίφη Όμαρ ιμπν αλ-Χαττάμ, ο οποίος όταν κατέλαβε την Ιερουσαλήμ, αρνήθηκε να κάνει προσευχή μέσα στην εκκλησία, βοβούμενος μην το κάνουν μετά οι Μουσουλμάνοι και να γίνει συνήθεια και αυτό σίγορα θα υπήρξαζε αρνητικά το δικαίωμα των Χριστιανών να έχουν δικούς τους χώρους λατρείας.

Τέταρτον, οι Σύντροφοι του Προφήτη προστάτευαν τις εκκλησίες στην Αίγυπτο, στο Ιράκ, στην Συρία και αλλού. Δεν αναφέρεται επίσης από την αρχή της ισλαμικής θρησκείας μέχρι στιγμής κάτι που να βεβαιώνει ότι οι Μουσουλμάνοι γκρέμισαν καμία εκκλησία.

Πέμπτον, το Ισλάμ διατάζει να υπάρχει καλή συμπεριφορά απέναντι στους Άχλ αλ-Δέμμα, και ορίζει μάλιστα ότι έχουμε μαζί τους ίσα δικαιώματα. Επίσης ο ίδιος ο Προφήτης αναφέρει ότι αν κάποια βλάπτει κανέναν από τους Άχλ αλ-Δέμμα, τότε σαν να έχει κηρύξει πόλεμο ενάντια στον Αλλάχ και τον Προφήτη του. Επίσης όποιος τους βλέπει σαν να βλάπτει τον ίδιο τον Προφήτη. Όλα αυτά ανάγκαζουν τον Μουσουλμάνο να είναι δίκαιος μαζί τους. Λέει ο Αλλάχ στο Ιερό Κοράνι, «αν σου έρχονται (οι Άχλ αλ-Δέμμα), για να δικάζεις μεταξύ τους, τότε είσαι ελεύθερος να δικάζεις ή όχι, και αν δεν δικάζεις μεταξύ τους δεν μπορούν να σε βλάπτουν. Αν όμως αποφασίζει

να κρίνεις τότε πρέπει να είσαι δίκαιος, διότι ο Αλλάχ απαγά τους δίκαιους»⁴¹.

Επίσης αν ένας Μουσουλμάνος νυμφεύται μια Χριστιανή είναι υποχρεωμένος να την αφήσει να πηγαίνει στην εκκλησία και να ασκεί τις προσευχές της. Σημειωτέον είναι επίσης ότι επιτρέπεται στους Μουσουλμάνους να τρέφονται από το φαϊ των Άχλ αλ-Κιτάμπ, λέει το Κοράνι, «η τροφή των οπαδών της Βίβλου είναι επιτρεπτό σε σας, επίσης και το δικό σας είναι επιτρεπτό σ' αυτούς. Επιτρέπεται επίσης να νυμφεύεστε με τις γυναίκες της Βίβλου, αν τους δίνετε το αυτό που ορίζεται στο γάμο»⁴².

Έκτο, αυτές οι εκκλησίες και οι πιστοί της είναι ένα μέρος από το έθνος και ένα αναπόσπαστο μέρος του λαού. Αυτό υποστηρίζει την ενότητα του λαού. Επίσης την ειρηνική συμβίωση, με βάση, «έχουν ίσα δικαιώματα και καθήκοντα».

Έβδομο, η ισλαμική βάση ορίζει ότι δεν μπορεί να υπάρχει καμία επίθεση παρά μόνο όταν γίνεται πρώτα από την εχθρική πλευρά, όπως τονίζει το Ιερό Κοράνι, «όταν κάποιος σας επιτίθεται τότε να τον επιτίθεστε και εσείς με τον ίδιο τρόπο. Να φοβάστε τον Αλλάχ και να γνωρίζετε ότι ο Αλλάχ πάντα είναι

---

⁴¹ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μα'ντα 42).

⁴² Ιερό Κοράνι, (αλ-Μα'ντα 5)

με αυτούς που τον φοβούνται και σέβονται»⁴³. Όπως δεν υπάρχει καμία επίθεση από τους Μουσουλάμνους στους χώρους λατρείας των Χριστιανών στην Αίγυπτο, το ίδιο κάνουν και αυτοί, αντιθέτως βοηθούν τους Μουσουλμάνους συμπολίτες τους στο να χτίσουν τα τεμένη τους και αυτό δημιουργεί αγάπη μεταξύ τους και την αλληλεγγύη όπως αναφέρει το Κοράνι⁴⁴.

---

⁴³ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μπάκαρα 194).

⁴⁴ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μουμτάχινα 8).

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ⁴⁵

«Δόξα τω Αλλάχ που έμπνευσε το Κοράνι στον δούλο του χωρίς να υπάρχει καμία αλλοίωση ούτε διαστροφή. Ένα άξιο και σωστό βιβλίο για να προειδοποιεί τους ανθρώπους από την τιμωρία του Αλλάχ, και να αναγγέλλει στους πιστούς που πάντα πράττουν το καλό ότι θα ανταμείβονται αλλήλως»⁴⁶.

Αρχικά τονίζουμε ότι είναι αναμφίβολο το γεγονός ότι υπάρχουν κάποια δάχτυλα που προσπαθούν να ρίξουν λάδι στην φωτιά στη σχέση των Μουσουλάμων με τους Χριστιανούς, χρησιμοποιώντας σ' αυτό την άγνοια μερικών ανθρώπων και τον εξτρισμισμό άλλων. Αυτό φαίνεται στις επιθέσεις που γίνονται από μερικούς ανθρώπους στις εκκλησίες σε χώρες ισλαμικές όπως στο Ιράκ, στη Συρία κ.λπ. όπου καταστράφηκαν εκκλησίες. Αυτό γίνεται από τρομοκρατικές οργανώσεις που υιοθετούν στην ουσία λανθασμένες σκέψεις, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα ταραχές ανάμεσα στους Μουσουλμάνους και τους Χριστιανούς. Φυσικά, υπάρχουν κάποια χέρια, από το εξωτερικό αλλά και από το εσωτερικό που

⁴⁵ Η μελέτη αυτή έχει γραφτεί από τον καθηγητή δρ Abdulhalim Mansur αντικοσμήτωρ της Σχολής της Σαρί'α, Πανε.μιο αλ-Αζχαρ.

⁴⁶ Ιερό Κοράνι, (αλ-Κάχφ 1-2).

διαδραματίζουν βρώμικο ρόλο στο θέμα αυτό και προσπαθούν να προωθούν τις δυο πλευρές στη σύγκρουση.

Οι νεαροί που υιοθετούν αυτές τις εξτρεμιστικές ιδεολογίες βασιζόμενοι σε αδύναμα επιχειρήματα και πολλές φορές σε επιχειρήματα που δεν έχουν καμία ύπαρξη στις ισλαμικές μας πηγές.

Γι' αυτό θεωρούμε αναγκαίο το γεγονός να τονίσουμε ότι το Ισλάμ απαγορεύει όλες αυτές τις εχθρικές πράξεις κατά τους χώρους λατρείας είτε εκκλησίες είτε ναούς είτε τεμένη, και αυτό διότι:

Πρώτον, το Ισλάμ εξασφαλίζει την θρησκευτική ελευθερία:

Καθίσταται γνωστό ότι το Ισλάμ εξασφαλίζει την θρησκευτική ελευθερία για όλους τους ανθρώπους και απαγορεύει ρητώς την κάθε είδος υποβολή, λέει το Ιερό Κοράνι, «δεν μπορεί να επιβάλλεται η πίστη σε μια συγκεκριμένη θρησκεία, διότι ο καθένας γνωρίζει το σωστό από το λάθος»⁴⁷. Λέει επίσης, «μήπως εσύ αναγκάζει τους ανθρώπους για να πιστεύουν»⁴⁸.

Τα δυο άγια τεκμηριώνουν ότι δεν επιτρέπετε καθόλου να αναγκάζεται κανείς να ασπάζεται μια θρησκεία παρά την θέλησή του. Και επειδή το Ισλάμ εξασφαλίζει την θρησκευτική

---

⁴⁷ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μπάκαρα 256)

⁴⁸ Ιερό Κοράνι, (Υουνούς 99)

πίστη τότε εξασφαλίζει επίσης και την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων.

Δεύτερον, πρέπει να προστατεύονται οι χώροι λατρείας,

Οι χώροι λατρείας όλων των θρησκειών πρέπει να προστατεύονται από το κράτος. Αυτό το επιβάλλει το Ιερό Κοράνι, «επιτρέπεται πλέον σε αυτούς που αδικήθηκαν και εκδιώχθηκαν από τις οικίες τους αδικώς, μόνο και μόνο επειδή λένε ότι ο μοναδικός θεός μας είναι ο Αλλάχ, να αμύνονται. «αν δεν έπετρεπε ο Αλλάχ σε μια καλή ομάδα ανθρώπων να αντικαταστήσει μια άλλη κακή, θα καταστρέφονταν εκκλησίες, ναοί και ταζαμιά όπου γίνονται προσευχές για τον Αλλάχ. Ο Αλλάχ υποστηρίζει αυτό που μάχεται υπέρ του. Ο Αλλάχ είναι ο πιο ισχυρός και υπερήφανος»⁴⁹.

Από το παραπάνω κατανοούμε ότι το Ιερό Κοράνι αντιτάσσεται σ' οποιαδήποτε εχθρική πράξη κατά των εκκλησιών, ναών και τεμένων διότι είναι χώροι που δοξάζεται το όνομα του Αλλάχ.

Β) λέει ο Προφήτης «δεν επιτρέπεται να βλάπτει κανείς ούτε να βλάπτεται»⁵⁰. Με τον τρόπο αυτό απαγορεύει επίσης ο Προφήτης την βλάβη που μπορεί να γίνει σ' έναν άνθρωπο. Μια από τις βλάβες είναι να μην του επιτρέπεται να ασκεί τα

---

⁴⁹ Ιερό Κοράνι, (αλ-Χάτζ 40).

⁵⁰ Ibn Majah 2/ 784.

θρησκευτικά του καθήκοντα στο χώρους που ορίζει η θρησκεία του.

Τρίτον, πρέπει να τηρούνται οι συμφωνίες με τους αλλόθρησκους:

Από την εποχή του Προφήτη και των Συντρόφων του μετά δεν αναφέρεται τίποτα για επιθέσεις στις εκκλησίες ή στους ναούς. Γι' αυτό όλες οι εκκλησίες που βρίσκονται στην ισλαμική επικράτεια δεν επιτρέπεται καθόλου να γκρεμίζονται. Το ίδιο έκαναν οι Σύντροφοι του Προφήτη οι οποία φύλαγαν τους χώρους λατρείας των αλλόθρησκων με όλα τα μέσα που είχαν⁵¹. Τα επιχειρήματα είναι πολλά στο θέμα αυτό, μπορούμε να αναφέρουμε λ.χ.,

- 1) Η συμφωνία που έκανε ο Προφήτης με τους κάτοικους του Νατζράν όπου γράφει, «εν ονόματι του Αλλάχ του Πανελήμονος και του Πολυεόσπλαχνου... αυτή είναι η συμφωνία του Προφήτη Μουχάμμαντ με τους κάτοικους του Νατζράν: Το Νατζράν και οι κάτοικοί του είναι στην *Δέμματ* του Αλλάχ και του Προφήτη του σ'όσον αφορά τις οικίες τους, τις περιουσίες τους, τους εκκλησίες τους, τους μοναχούς τους, τους ιερείς τους, τους παρόντες, τους απόντες, επίσης να μην αλλάζουν κανέναν ιερέα

---

⁵¹ Sharh al-Qadeer, 6, 58- 59.

ούτε μοναχό, επίσης να μην συστρατεύουν για πόλεμο ούτε να πληρώνουν το Όσρ (το ένα δέκατο της περιουσίας τους)»⁵².

- 2) Η συμφωνία που έκανε ο Όμαρ ιμπν αλ-Χαττάμπ με τους κάτοικους της Ιερουσαλήμ, «Αυτή είναι η συμφωνία του δούλου του Αλλάχ Όμαρ, Πρίγκιπας των πιστών με τους κάτοικους: Σας εγγυώμαι την ασφάλεια και την προστασία για σας, τις περιουσίες σας, τις εκκλησίες σας, τους σταυρούς σας, το δόγμα σας. Επίσης να μην κατοικούνται οι εκκλησίες σας, να μην γκρεμίζονται, να μην περιουρίζονται οι χώροι τους. Το ίδιο ισχύει για τον σταυρό τους. Σας εγγυώμαι επίσης να μην σας επιβάλλει καμία θρησκεία και να μην σας αδικεί κανένας επίσης να μην συγκατοικεί κανένας Ιουδαίος μαζί σας στην Ιερουσαλήμ»⁵³.
- 3) Αναφέρει ο αλ-Γιακούμπι στο ιστορικό του έργο την συμφωνία με τον τρόπο αυτό, «εν ονόματι του Αλλάχ του Πανελεήμονος και του Πολυεύσπλαχνου. Αυτή είναι η συμφωνία του Όμαρ ιμπν αλ-Χατταμπ για τους κάτοικους της Ιερουσαλήμ: σας εγγυώμαι την ασφάλεια των ψυχών σας, των περιουσιών σας, των εκκλησιών σας.

⁵² Abu °Ubayda, *Al-Amāl*, τομ. 1, σ. 244.

⁵³ Tārikh al-Ṭabari, εκδ. Dār al-M°aref, τομ. 3°, σ. 609.

Δεν επιτρέπεται να μένει κανείς στις εκκλησίες ούτε να καταστρέφονται»⁵⁴

- 4) Αυτό που αναφέρει ο Όμαρ ιμπν Αμπουλαζίζ, την ευλογία του Αλλάχ να έχει, όταν έγραψε στους εργάτες του, «να μην καταστρέψετε εκκλησίες, ούτε ναούς ούτε»⁵⁵.

Αυτό επιβεβαιώνει το γεγονός ότι δεν επιτρέπεται να υπάρχει καμία εχθρική πράξη απέναντι στους χώρους λατρείας των αλλόθρησκων, διότι αυτό έρχεται σ' αντίθεση με τις συμφωνίες του Προφήτη και των Συντρόφων του

Τέταρτον, να μην προκαλούμε το κακλό⁵⁶,

Η επίθεση κατά των χώρων λατρείας των αλλόθρησκων προκαλεί μίσος της άλλης πλευράς και θα προσπαθήσει να εκδικηθούν με διάφορους τρόπους, και αυτό θα προκαλέσει σίγورا την καταστροφή⁵⁷. Λέει το Κοράνι, «να μην βλασφημείτε αυτούς που πιστεύουν σ' άλλον θεό και όχι στον Αλλάχ, διότι στην άγνοια τους μπορεί να βλασφημούν τον Αλλάχ»⁵⁸.

⁵⁴ Tarikh al-Tabari, τόμ. 2, σ. 449.

⁵⁵ Tarikh al-Yaqubi, τόμ. 3, σ.147.

⁵⁶ Musannaf ibn abi Shayba, τόμ. 6, σ. 467.

⁵⁷ Mouhammad Tahir ^cAshur, *Maqased al-Shar^ca al-Islamyiah*, Dar al-Nafa's lil-nash wa al-tauz^ce, Jurdan, 2001.

⁵⁸ Ιερό Κοράνι, (αλ-Αν'αμ 108).

Από όλα αυτά καταλαβαίνει κανείς ότι δεν υπάρχει στο Ισλάμ κανένα επιχείρημα που να επιτρέπει την καταστροφή των χώρων λατρείας των αλλόθρησκων. Το Κοράνι αλλά και τα λεγόμενα του Προφήτη επιβεβαιώνουν το θέμα αυτό. Επίσης πρέπει να τονισθεί το γεγονός ότι το Ισλάμ προστατεύει τις ψυχές, τις περιουσίες και τους χώρους λατρείας των άλλων.

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ⁵⁹

Δόξα τω Αλλάχ, και η ειρήνη να έχει ο Προφήτης του Μουχάμμαντ.

Αρχικά τονίζουμε ότι το Ισλάμ είναι μια θρησκεία που επιδιώκει τη συμβίωση με τους άλλους. Επίσης είναι μια θρησκεία που δεν γνωρίζει μίσος ούτε βιαιά και όλα αυτά είναι από τις βασικές του αρχές. Σημειωτέον είναι αυτό που αναφέρει το Ιερό Κοράνι στο θέμα αυτό, «δεν πρέπει να επιβάλλεται η πίστη σε μια θρησκεία, διότι ο καθένας γνωρίζει το σωστό και το λάθος»⁶⁰, επίσης, «να μεταφέρεις το μήνυμα του θεού σου, και μετά ο καθένας είναι ελεύθερος να πιστεύει ή όχι»⁶¹, επίσης, «έχετε την θρησκείας σας και εγώ τη δική μου»⁶².

Ο Αλλάχ διατάζει τους πιστούς να δείξουν την καλή τους συμπεριφορά προς τους αλλόθρησκους και να τους δείχνουν έλεος, το Κοράνι τονίζει, «δεν σας εμποδίζει ο Αλλάχ να έχετε σχέση με αυτούς που δεν σας μάχονται με σκοπό να σας κάνουν να αλλαξοπιστείτε και που δεν σας εκδιώχνουν από τις οικίες σας, να τους δείχνετε την καλή σας πλευρά και να πράττει το

⁵⁹ Η μελέτη αυτή γράφτηκε από τον καθηγητή δρ Majdy °Ashur, σύμβουλος του Μουφτί της Αιγύπτου.

⁶⁰ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μπάκαρα 256).

⁶¹ Ιερό Κοράνι, (αλ-Κάχφ 29)

⁶² Ιερό Κοράνι, (αλ-Μουμτάχινα 8).

Καλό μαζί τους, επίσης να είστε δίκαιοι μαζί τους. Ο Αλλάχ αγαπάει τους δίκαιους»⁶³.

Οι Μουσουλμάνοι ακολουθούσαν αυτόν τον τρόπο πιστά και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να κρατήσει λευκή την ιστορία τους, δεν έχει δηλαδή κανένα ίχνος βία με τους αλλόθρησκους σ' όσον αφορά τουλάχιστον την άσκηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων. «Αυτή είναι η συμφωνία του δούλου του Αλλάχ Όμαρ, Πρίγκιπας των πιστών με τους κάτοικους: Σας εγγυώμαι την ασφάλεια και την προστασία για σας, τις περιουσίες σας, τις εκκλησίες σας, τους σταυρούς σας, το δόγμα σας. Επίσης να μην κατοικούνται οι εκκλησίες σας, να μην γκρεμίζονται, να μην περιουρίζονται οι χώροι τους. Το ίδιο ισχύει για τον σταυρό τους. Σας εγγυώμαι επίσης να μην σας επιβάλλει καμία θρησκεία και να μην σας αδικεί κανένας επίσης να μην συγκατοικεί κανένας Ιουδαίος μαζί σας στην Ιερουσαλήμ. Αυτή η συμφωνία έχει την μαρτυρία των Χάλεντ ιμπν αλ-Ωαλέντ, Αμρο ιμπν Αλ-άς, Μουαωίγια ιμπν αμπι Σουφιάν. Η συμφωνία υπογράφηκε το 15 μ.Η»⁶⁴.

Ο Όμαρ ιμπν αλ-Χαττάμπ πήγε στην Ιερουσαλήμ και ήρθε η ώρα της προσευχής τότε είπε στον πατριάρχη ότι πρέπει να πάει για προσευχή. Τότε ζήτησε ο πατριάρχης από τον Όμαρ να

⁶³ Tarikh al-Tabari, Dar al-Kutub al-^cIlmyiah τόμ. 2, σ. 449.

⁶⁴ Tārikh al-Ṭabari, εκδ. Dār al-M^caref, τομ. 3°, σ. 609.

προσεύχεται στην εκκλησία, όμως ο Όμαρ αρνήθηκε για να μην το συνεθίζουν οι Μουσουλμάνοι ματά και αυτό μπορεί να αδικήσει τους Χριστιανούς⁶⁵. Το Ιερό Κοράνι και τα Χαντίθ του Προφήτη αναφέρονται πολύ στο θέμα της ανεξιθρησκεία. Ο Χαλίφης Όμαρ όταν μπήκε στην Ιερουσαλήμ έδωσε διαταγή στους Μουσουλμάνους να μην κάνουν ό,τιδήποτε που μπορεί να ταραξεί τους Χριστιανούς εκεί⁶⁶.

Το ίδιο έκανε ο Χάλεντ ιμπν αλ-Ωαλέντ, την ευλογία του Αλλάχ να έχει, με τους κάτοικους της Δαμασκού⁶⁷. Επίσης ο Σαρχαμπίλα ιμπν Χάσαν, την ευλογία του Αλλάχ να έχει, έκανε το ίδιο με τους κάτοικους της Ταμπαρίας, όταν τους έδωσε την ασφάλεια για τις ψυχές τους και τις περιουσίες τους⁶⁸. Οι κάτοικοι της Μπαλαπάκ ζήτησαν εγγύηση για την ασφάλειά τους και τις εκκλησίες τους από τον Ομπάιντα ιμπν αλ-Τζαρράχ, και τους την έδωσε γραπτή⁶⁹. Το ίδιο έκανε με τους κάτοικους της Χούμς και της Αλέπου⁷⁰. Επίσης ο Εγιάντ ιμπν Γάναμ, την ευλογία του Αλλάχ να έχει, εγγυάθηκε την ασφάλεια των κατοίκων της αλ-Ράκκα και των εκκλησιών

⁶⁵ Tarikh ibn Kaldun, τόμ. 2, εκδ. Dar al-Turath al-‘Arabi, σ. 225.

⁶⁶ Saleh al-Hasen, *Al-Tasamuh wa al-‘Adwanyyah bain al-Islam wa al-Gharb*, εκδ. Mu’assaset al-Waqf al-Islami, Reyadh, 1429 μ.Η., σ. 120 – 121.

⁶⁷ Al-balazri, *Futuh al-Buldan*, εκδ. Al-Bayan al-‘Arabi, σ. 120.

⁶⁸ Αυτόθι, σ. 115.

⁶⁹ Αυτόθι, σ. 129.

⁷⁰ Αυτόθι, σσ. 130 – 146.

τους⁷¹. Ο Χαμπέμπ ιμπν Σάλαμα έπραξε το ίδιο με τους κάτοικους της Νταβέλ στην Αρμενία, είτε Χριστιανοί είτε Ιουδαίοι⁷².

Άξιον αναφορά είναι αυτό που αναφέρει ο Αμπντουλλάχ Αλ-νάχιε για την επιστολή του Όμαρ ιμπν Αμπντουλαζίζ, την ευλογία του Αλλάχ να έχει, όπου τονίζει «να μην γκρεμίζετε εκκλησία, ούτε ναού που να ήταν παρόν τη πριν τη συμφωνία»⁷³. Ρωτήθηκε επίσης ο Ατάα αν οι εκκλησίες πρέπει να γκρεμίζονται; Και ανταποκριθηκε: όχι, εκτός και αν βρίσκονται στο αλ-Χάραμ (τα ιερά τοπία της αλ-Χειζάζ και Νάτζντ).

Ακόμα και όταν γινόταν κάποια συμπεριφορά εκτός αυτού, έπρεπε να αποκατασταθεί αμέσως. Αυτό φαίνεται στην αφήγηση του Αλί ιμπν αμπι Χάμαλα ο οποίος είπε: είχαμε διαφωνήσει με τους ξένους στην Δαμασκό για την ιδιοκτησία μιας εκκλησίας και πήγαμε στον Όμαρ ιμπν Αμπντουλαζίζ, την ευλογία του Αλλάχ να έχει. Αυτή η εκκλησία την αφιέρωσε ο τάδε στους μπανι Νάσορ στην Δαμασκό. Ο Όμαρ ιμπν Αμπντουλαζίζ μας έβγαλε από την εκκλησίες και την έδωσε πίσω στους Χριστιανούς⁷⁴.

---

⁷¹ Αυτόθι, σ. 172.

⁷² Αυτόθι, σ. 199.

⁷³ Abu ʿUbaid al-Qasem ibn Salam, *Al-Amwal*, εκδ. Dar al-Fikr, σ. 123.

⁷⁴ Musannaf ibn abi Shayba, αρ. 32984.

Μια θρησκεία που αφήνει στον άνθρωπο την ελευθερία να πιστεύει ή όχι, πρέπει οι οπαδοί της να σέβονται αυτήν την ελευθερία και την διαφορετικότητα και να γνωρίζουν ότι η ασφάλεια των χώρων λατρείας των αλλόθρησκων δεν είναι λιγότερο σημαντική. Το Ιερό Κοράνι τονίζει το θέμα αυτό σε αρκετά σημεία⁷⁵.

Ο Μουκάτελ ιμπν Σωλαϊμάν, αναφερόμενος στους οπαδούς της Βίβλου, τονίζει ότι «οι πιστοί αυτών των θρησκειών δοξάζουν τον Αλλάχ πολύ στους χώρους λατρείας τους»⁷⁶.

Ο Προφήτης έγραψε στον αρχιεπίσκοπο των μάνι αλ-Χάρις ιμπν Κάμπ και στους αρχιεπισκόπους του Νατζράν και στους μοναχούς τονίζονται ότι, «τους ανήκει αυτό που κατέχουν είτε μικρό είτε μεγάλο, είτε λίγο είτε πολύ, επίσης τις εκκλησίες τους, τις προσευχές τους, τον μοναχισμό τους, τους δίνουμε τον λόγο και την μαρτυρία τους Αλλάχ και του Προφήτη του, την ειρήνη του Αλλάχ να έχει, να μην απομακρύνεται κανένας αρχιεπίσκοπος από την αρχιεπισκοπή του ούτε έναν μοναχό από τον μοναχισμό του ούτε έναν ιερέα από την εκκλησία του. Επίσης να μην αδικούνται στα δικαιώματά τους ούτε στην κυριαρχία τους, ούτε να αλλοιώνται κάτι που είχαν πριν την

⁷⁵ Abu °Ubaid al-Qasem ibn Salam, *Al-Amwal*, ο.π., σ. 201.

⁷⁶ Tafsir Muqatel ibn Sulaiman, εκδ. Dar al-Kutub al-°Ilmyyah, τόμ. 2, σ. 285.

συμφωνία, εφ' όσον τηρούν τα απαραίτητα και τα συμφωνηθέντα, χωρίς καμία αδικία»⁷⁷.

Από αυτό φαίνεται ότι η ισοπέδωση των εκκλησιών και η καταστροφή τους και ο εξόντωση των οπαδών τους είναι από τα απαγορευμένα. Ο εκφοβισμός επίσης εντάσσεται μέσα στην απαγόρευση αυτή. Όλες αυτές οι αναφερόμενες πράξεις έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις συμφωνίες του Προφήτη και των Συντρόφων του⁷⁸.

Η τήρηση του πατριωτισμού καθηκόντος. Διότι οτιδήποτε επίθεση κατά των εκκλησιών ή των Χριστιανών της Αιγύπτου, και άλλων, αυτό σημαίνει παραβίαση της υπόσχεση του Προφήτη και την εγγύηση του Αλλάχ. Τέτοια πράξη προκαλεί για τον άνθρωπο την εχρότητα του Προφήτη⁷⁹.

Αυτοί οι άνθρωποι είναι πολίτες και έχουν ίσα δικαιώματα με τους υπόλοιπους συμπολίτες τους. Οι Χριστιανοί συμφιλιώθηκαν με τους Μουσουλμάνους και συμφώνησαν να μοιραστούν την πατρίδα και να ζήσουν μαζί ειρηνικά. Γι' αυτό οτιδήποτε πράξη εναντιώνει σ' αυτό έρχεται σε αντίθεση με την

---

⁷⁷ Kitab al-Amwal, σ. 244. Επίσης Ibn Shayba, *Tarikh al-Madina al-Munawara*, τόμ. 2, εκδ. Dar al-Fekr, σ. 586., επίσης, Ibn Sa'd, *Al-Tabaqat*, τόμ. 1, σ. 226. Επίσης, Alhafiz Albaihaqi, *Dala'el al-Nubwah*, 5, εκδ. Dar al-Kutub al-Ilmyyiah, σ. 389.

⁷⁸ Abu Dawod, *Al-Sunan*, αρ. 3052, επίσης, Albaihaqi, *Al-Sunan al-Kubra*, αρ. 18731.

⁷⁹ Ιερό Κοράνι, (αλ-Μα'εντα 1).

ομοφωνία των Μουσουλμάνων. Επίσης παραβιάζει τις διαταγές του Αλλάχ, ο οποίος τονίζει στο Ιερό Κοράνι, «ω, πιστοί να τηρείτε τις συμφωνίες σας». Επίσης ο Προφήτης δίνει μεγάλη έμφαση στην τήρηση των υποσχέσεων και των συμφωνιών. Ο Αμπντουλλάχ ιμπν Όμαρ αναφέρει το παρακάτω χαντέθ του Προφήτη, «τέσσερα χαρακτηριστικά όποιος τα κατέχει θα είναι διπρόσωπος. Και όποιος κατέχει ένα από αυτά θα έχει ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του διπρόσωπου. Το πρώτο προδίδει όταν του εμπιστεύονται κάτι, δεύτερον ψεύδεται όταν μιλάει, τρίτον, όταν υπόσχεται προδίδει, τέταρτον, όταν διαφωνεί βγάζει το χερότερο του εαυτού»⁸⁰. Λέει επίσης ο Προφήτης αν ένας άνθρωπος εμπιστεύεται τον άλλον για τη ψυχή του και μετά τον σκοτώνει τότε εγώ δεν έχω καμία σχέση με τον φονιά ακόμα και αν ο δολοφονημένος άπιστος (αλλόθρησκος)⁸¹. Λέει επίσης ο Προφήτης ότι, «όταν ένας Μουσουλμάνος δίνει τον λόγο του, τότε όλοι οι Μουσουλμάνοι πρέπει να τον σέβονται, ακόμα και αν αυτός που δίνει τον λόγο ένας άνθρωπος περιθωριακός στην κοινωνία. Και όποιο παραβιάζει αυτό θα έχει την κατάρα του Αλλάχ, των Αγγέλων και όλων των ανθρώπων, και δεν γίνεται δική καμία μαρτυρία του»⁸². Ο

⁸⁰ Albaihaqi, *Al-Sunan al-Kubra*, σφ. 18422.

⁸¹ Al-bukhari, σφ. 1870.

⁸² Abu Dawod, *Al-Sunan*, . 21769.

πιστός δεν μπορεί να φονεύσει κανέναν διότι η πίστη του του απαγορεύει κάτι τέτοιο.

Ο Προφήτης υπενθυμίζει τους Συντρόφους να έχουν υπόψιν τους τους Κόπτες της Αιγύπτου, «για όνομα του Αλλάχ, να προσέχετε τους Κόπτες διότι θα τους κυριαρχείτε. Ενώ αυτοί θα σας βοηθήσουν»⁸³.

Επίσης ο Όμαρ ιμπν αλ-Χαττάμπ έγραψε στον Άμρο ιμπν Αλ-άς για να του υπενθυμίσει αυτό που πρέπει να κάνει με τους Κόπτες της Αιγύπτου. Του αναφέρει πως αυτοί είναι συγγενείς εξ αγχιστείας, επίσης του υπενθυμίζει του γεγονός ότι όποιος αδικεί κάποιον που είναι σ' συμφωνία και *μουάχαντ* τότε ο ίδιος ο Προφήτης θα είναι αντίπαλός του⁸⁴.

Η κάθε εχθρική πράξη ενάντια στους Κόπτες δεν είναι ούτε προς συμφέρον της χώρας αλλά και ούτε προς συμφέρον της θρησκείας. Όποιος διαβάξει την ιστορία της Αιγύπτου θα δει το πώς οι Κόπτες καλοσώρισαν την ισλαμική πόρθεση, διότι ήταν η δική τους σωτήρα από την αδικία που υπήρχε. Γι' αυτό το Ισλάμ τους εξασφαλίζει και εξασφαλίζει την να ζούν με ασφάλεια και να έχουν πλήρη δικαιώματα με τους Μουσουλμάνους συμπατριώτες τους. Το Ισλάμ θεωρεί ότι η αφέραση οτιδήποτε ψυχής χωρίς λόγο, ισοδυναμεί την

---

⁸³

⁸⁴

αφέραιση όλων των ψυχών. Το Ισλάμ δεν μιλάει για μια συγκεκριμένη ψυχή, μιλάει όμως γι' όλες τις ανθρώπινες ψυχές. Οιαδήποτε κακή πράξη γίνεται καταστρέφει την εικόνα του Ισλάμ παντού, και επιβεβαιώνει ότι το Ισλάμ είναι θρησκεία διψασμένη για το αίμα, ενώ στην πραγματικότητα αυτό δεν αληθεύει διότι δεν γίνεται να χαρακτηρίζεται έτσι μια θρησκεία επειδή μερικοί άνθρωποι συμπεριφέρονται μ' ένα τρόπο που η ίδια η θρησκεία τον καταδικάζει. Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι το Ισλάμ εξασφαλίζει πλήρως τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων επίσης όλων των αλλόθρησκων που ζούν σ' ισλαμικής χώρες.

Περιεχόμενο

Πρόλογος του Μουχάμμαντ Μουχτάρ

Πρόλογος του Σάουκι Αλλάμ

Η προστασία των εκκλησιών ως αντανάκλαση της ανεκτικότητας του Ισλάμ, Μουχάμμαντ Σάλιμ.

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ, Αμπτουλλάχ Αλναττζάρ.

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ, Μουχάμμαντ Αλτζιμπάλι

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ, Μουχάμμαντ Γάνιμ

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ, Αμπντουλλάχ Μανσοούρ

Η προστασία των εκκλησιών στο Ισλάμ, Μάτζντι Ασού

Υπουργείο Βακουφίων της Αιγύπτου

